

Nor da Martin Ugalde?

San Martin egunean, azaroaren 11n, Martin Ugalde jaio zeneko mendeurrena beteko da. Euskal kazetari, idazle eta politikari erreferentea 2004 urtean hil zen, baina itzal luzea utzi du haren lanak. Ezagutu nahi duzu?

*Martin Ugalde Hondarribiko bere etxean ateratako irudian
Egilea: Aiurri (CC BY-SA 4,0).*

Audioa entzun...

Martin Ugalderen biografia entzun eta erantzun zuzena aukeratu beharko duzu hurrengo orrialdeko galderetan ematen zaizkizun aukeren artean.

<https://labur.eus/vaiNE>

'Egunkaria' aurkezteko agerraldia, 1990ean: Joxemi Zumalabe, Martin Ugalde, Iñaki Uribe eta Joan Mari Torrealdai. Irudia: Berria (CC-BY-SA)

eta galderak erantzun...

Audioa entzunda, aukeratu galdera bakoitzaren erantzun zuzena

- Martin Ugalderi euskararen eta euskal kulturaren aldeko zaletasuna...**
 - Espainako Gerra Zibilean piztu zitzaion.
 - Iparaldean indartu zitzaion.
 - ikastetxean garatu zitzaion.
- Zergatik itzuli nahi zuen Martin Ugaldek Euskal Herrira?**
 - Euskal Herrian egiteko proiektu bat zuelako.
 - Venezuelan ez zelako gustura bizi izan.
 - Euskal kazetaria izan nahi zuelako.
- Martin Ugalde ezaguna zen euskararen alde lan egiten zutenen artean...**
 - Leizaola lehendakariak kontseilari izateko deitu ondoren.
 - Garaikoetxea lehendakariak Eusko Jaurlaritzan kargu bat eman ziolako.
 - Euskal Herrira itzuli zenean jada erreferentea zelako.
- Martin Ugalde(k) *Euskaldunon Egunkaria* sortu zuen lantaldean...**
 - gogoz kontra eta behartuta sartu zen.
 - lan handia eta garrantzitsua egin zuen.
 - 90eko hamarkadaren hasieran sartu zen.
- Martin Ugaldek bere bizitzan zehar egin zuen lana...**
 - ez zitzaion aitortu 2002. urtera arte.
 - oharkabean pasatu zen 1998ra bitartean.
 - izendapen garrantzitsuekin aitortu zioten.
- Martin Ugalde hil zenean...**

Euskaldunon Egunkaria ixteko agindua eman zuen epaile batek.

bere ametsa, *Euskaldunon Egunkaria*, bete gabe joan zen.

Euskaldunon Egunkaria itxita zegoen, epaile baten aginduz.

ERANTZUNAK

1. b) Iparraldean indartu zitzaion.
2. a) Euskal Herrian egiteko proiektu bat zuelako.
3. c) Euskal Herrira itzuli zenean jada erreferentea zelako.
4. b) lan handia eta garrantzitsua egin zuen.
5. c) izendapen garrantzitsuekin aitortu zioten.
6. c) *Euskaldunon Egunkaria* itxita zegoen, epaile baten aginduz.

TRANSKRIPZIOA

Martin Ugalde. "Euskaldunon Egunkaria"-ren aita.

Martin Ugalde Orradre Andoainean jaio zen, 1921. urteko azaroaren 11n. Pentsamenduz nazionalista zen familia batean hazia eta hezia, Espainiako Gerra Zibila piztu zenean erbestera joan ziren Martin eta bere familia: Donibane Lohizunera lehendabizi, eta gero, Venezuelara. Ipar Euskal Herrian garatu zuen bere kontzientzia euskaltzalea, eta ez da harritzekoa, izan zituen irakasleak ezagututa: Agustin Zumalabe matematikaria, Joxemiel Barandiaran etnografoa, edo Andoni Arozena kazetaria, adibidez.

Venezuela mugarri izan zen Martin Ugalderentzat. 22 urte pasatu zituen bertan, eta han garatu zuen kazetari- eta idazle-sena. *Elite* aldizkarian lan egin zuen, *El Nacional* egunkarian kolaboratu, *El Farol* eta *Nosotros* aldizkariak zuzendu... Eta liburu ugari argitaratu zituen. Gustura bizi zen, baina Euskal Herrira bueltatzeko motibazioa ere bazuen: euskarazko egunkari bat egitea. "Egunkari bat ez duen hizkuntzak ezin du aurrera irten", errepikatzen zien hango eta hemengo lagunei.

1969. urtean, 48 urte zituela, itzuli zen emaztea eta hiru seme-alabekin Euskal Herrira. Ordurako Martin Ugalde erreferentziatzko euskaltzalea zen, horrela egiaztatzen dute itzuleran jaso zituen proposamenek eta bete zituen erantzukizun handiko lanek: 1972. urtean, esaterako, Jesus Mari Leizaola erbestean zegoen lehendakariaren deia jaso zuen haren kontseilari izateko; eta hamar urte beranduago, 1982an, Karlos Garaikoetxea lehendakariak Eusko Jaurilaritzako Euskarazko Gaietarako zuzendari izendatu zuen. Hala ere, oraindik Euskal Herrira itzultzeko arrazoi nagusia bete gabe zeukan.

Hainbat komunikabidetan aritu zen, besteak beste, *Diario Vascon*, *Zeruko Argian* edo *Deian*, eta 80ko hamarkadaren bukaeran *Euskaldunon Egunkaria* sortzeko lantaldean sartu zen buru-belarri eta egitasmoaren arima bihurtu zen. 1990eko abenduaren 5ean ametsa egia bihurtu eta euskara hutsean idatzitako egunkariaren lehen zenbakia argitaratu zen.

Egunkaria sortuta, astero zutabe bat idatzi zuen bertan, hamar urtez. 1998ra bitartean Administrazio Kontseiluko lehendakaria izan zen, eta Oherezko lehendakaria geroztik. Bere jarduna ez zen oharkabea pasa, eta hainbat izendapen jaso zituen urteetan egindako lanaren aitortza modura: Euskal Herriko Unibertsitateak honoris causa doktore izendatu zuen, Andoaingo Udalak seme kutun, Eusko Jaurilaritzak euskal herritar unibertsal, Euskaltzaindiak ohorezko euskaltzain... Eta 2002ko ekainean bere izena daraman Kultur Parkea inauguratu zen Andoainean; besteak beste, *Euskaldunon Egunkariaren* egoitza zegoen bertan.

2004an hil zen Martin Ugalde, Hondarribian. Urtebete lehenago *Egunkaria* ixteko agindua eman zuen Espainiako Auzitegi Nazionalako epaile batek, eta hainbat lagun atxilotu eta auzipetu zituzten. Martin Ugalde ere auzipetua izateko arriskuan zegoen hil zenean, eta kontu guztiak blokeatuta zituen; hala da, baina bere ametsa errealitate bihurtuta joan zen.